Latvijas ārstu publicēto biogrāfisko datu meklējumi

Arnīs Vīksna

Mērķis, uzdevumi

Ikviens pētnieks darba procesā ir sastapies ar grūtībām, ko sagādā biogrāfisko datu meklēšana un precizēšana. Konkrētāk pētot kādu jautājumu, aizvien parādās cilvēku vārdi un uzvārdi, un nepieciešams noskaidrot viņu rīcības motivāciju dažādos procesos. Nebūtu pieļaujams publicētos darbos minēt personas, kuru vārdi gan pavīd dokumentos, periodikā vai tamlīdzīgi, bet par kuriem nekas vairāk pētniekam nav zināms. Labākais indikators, kas apliecina pētnieka nopietnu interesi par tekstā minēto personu, ir dzīves gadu iekļaušana iekavās aiz uzvārda. Bet kā tos noskaidrot? Kur tos meklēt, ja parastās medicīnas vēstures grāmatās šie cilvēki nav minēti? Ar diezgan drošu pārliecību var apgalvot, ka par pēdējo divu gadsimtu Latvijas cilvēkiem ir uzkrāts tik daudz datu un faktu, ka noskaidrot viņa biogrāfiju pamatvilcienos ir iespējams, izmantojot gan arhīvā, gan publikācijās fiksēto materiālu. Šai gadījumā, lai noder medicīnas vēsturnieka praktiskā darbā gūtā pieredze, ko autors uzskata par nepieciešamu nodot lasītājam, gan nepretendējot uz pārliecinoši vispusīgu un sistemātisku aptveri.

Medicīnas vēstures avotu izpētes metodikā svarīga vieta pieder heirstikai, kuras uzdevums ir avotu vākšana un meklēšana. Izmantojot daļījumu arhīvu un bibliogrāfiskā heirstikā, pirmās aplūkojums šie netiek ietverts, atstājot to citam apcerējumam, savukārt bibliogrāfiskā heirstika ir orientēta uz publicēto materiālu vai kādu to elementu meklēšanas paņēmieniem. Rakstu avotu formālais daļījums publicētos un nepublicētos avotos nav tik principiāli svarīgs, lai izpelnītos pretnostatījumu, jo avotā pats būtiskākais ir ietvertās informācijas vērtība.

Meklējot publicētos avotus, obligāti nepieciešams iepazīties ar medicīnas vēstures bibliogrāfiju, kuras uzdevums ir mērķtiecīga informācijas piegāde lasītājam par kādu vai citu jautājumu. Bibliogrāfijas un avotpētniecības uzdevumu atšķirība izpaužas tādējādi, ka pirmā cenšas atrast, fiksēt un propagandēt avotu, kas šai

gadījumā ir iespieddarbs, toties otra to pēti, analizē un novērtē kopsakarībā ar nepublicētiem rakstu un pārējiem avotiem.

Tā kā Latvijas medicīnas vēstures bibliogrāfija kā daudzmaiz patstāvīga zinātniska disciplīna vai medicīnas bibliogrāfijas apakšnozare vēl nav izveidojusies un atrodas sākotnējā uzkrāšanas stadijā, turpmāk sniegtajām atziņām zināmā mērā piemīt empīrisks raksturs un tās vairāk vai mazāk diskutējamas, iekams nonākt pie stabiliem secinājumiem, kas tiklab attiecas uz turpmākā tekstā ieteikto sistematizāciju un bibliogrāfisko materiālu aptveri. Ar pēc iespējas mazāku laika patēriņu iegūt maksimāli pilnvērtīgu informāciju, – lai noder par vadmotīvu arī šim kārtojumam.

Pamatu pamats

Sistemātisku Baltijas ārstu biogrāfiju apkopošanu 19. gadsimta beigās sāka Gustavs Oto (1843–1917) un turpināja Izidors Brensons (1854–1928), kas savos klasiskajos darbos ielika stūrakmeni turpmākai sekmīgai medicīnas vēstures kā zinātniskas disciplīnas attīstības gaitai un lielā mērā ar šo vērtīgo mantojumu nodrošināja tās panākumus mūsu dienās. Savos darbos šie pētnieki centās ietvert visu vietējo ārstu biogrāfijas ar avotiem un publikāciju sarakstiem, sākot no viduslaikiem un beidzot ar 20. gadsimta pirmajām desmitgadēm. Ārstu biogrāfijas kārtotas alfabētiskā secībā, bet topogrāfisku un hronoloģisku orientāciju atviegloja palīgrādītāji, turklāt pietiekami plaši aplūkoti arī medicīnas gaita katrā provincē (gubernā). No tagadējās Latvijas teritorijas tika aptverta Kurzeme (resp., Kurzeme un Zemgale) un Vidzeme, bet līdzīgs darbs par Latgali, lai likvidētu balto plankumu Latvijas medicīnas vēsturē, publicēts ar nepilna gadsimta intervālu.

Otto G. Das Medicinal-Wesen Kurlands unter den Herzogen und während der ersten Decennien russischer Herrschaft bis zum Jahre 1825 // Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst aus dem Jahre 1897. Mitau, 1898, S. 1–136.

Brennsohn I. Die Ärzte Kurlands von 1825–1900. Ein biographisches Lexikon // Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst aus dem Jahre 1901. Beilage. Mitau, 1902, S. 1–220.

Brennsohn I. Die Aerzte Livlands von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart. Mitau, 1905.

Brennsohn I. Die Ärzte Kurlands vom Beginn der herzoglichen Zeit bis zur Gegenwart. 2. Ausg. R., 1929.

Vīksna A. Latgales ārsti un ārstniecība. 1772–1918. R., 2004.

Apkopojumi

Pēc I. Brensona tik plaši, uz simtprocentīgu aptveri tendēti ārstu biogrāfiju apkopojumi vairs nav veikti, turklāt ārstu skaits audzis tik strauji, ka diez vai to fiziski vairs būtu iespējams izdarīt. Taču daži izlases veida apkopojumi ir veikti,

izmantojot kā allaž subjektīvus atlases kritērijus. Jo nav taču iespējams stingri definēt, kas ir izcilis, ievērojams, nozīmīgs utt., turklāt savu spiediogu obligāti atstāj laikmets, politiskā struktūra, uzticamība valdošai iekārtai u.tml. Padomju laikā izdotā populārā medicīnas enciklopēdijā ievertas 539 un 634 personālijas, kādā novadpētnieciskā darbā – 73 apraksti par pazīstamu Latvijas mediķu dzīves un darba vietām, Rīgas astoņsimtgadei veltītā krājumā – 522 īsbiogrāfijas. Bez tam ārstu biogrāfisko datu regulāra apkopošana notiek Latvijas medicīnas jubileju datu ikgadējos laidienos, kas ar dažādiem nosaukumiem iznāk kopš 1972. gada.

Vīksna A. Latvijas medicīnas darbinieku biogrāfijas // Populārā medicīnas enciklopēdija, 2. izd. R., 1984, 571.–599. lpp.

Vīksna A. Latvijas medicīnas darbinieku biogrāfijas // Populārā medicīnas enciklopēdija, 3. izd. R., 1985, 573.–616. lpp.

Vīksna A. Pa ārstu takām. R., 1990.

Rīdzinieku veselības aprūpe. 1201–2002. R., 2003.

Padomju Latvijas medicīnas un veselības aizsardzības vēstures jubileju dati 1972. gadam. R., 1972.

Padomju Latvijas medicīnas un veselības aizsardzības vēstures jubileju un atceres dienu dati 1973.–1987. gadam. R., 1972–1986.

Jubileju dati 1988., 1989. gadam. R., 1987, 1988.

Latvijas medicīnas jubilejas. 1990–2007. R., 1989–2006.

Vispārēji darbi medicīnas vēsturē

Latvijas medicīnas vēstures literatūra nav bagāta ar vispārēja un aptveroša monogrāfiska rakstura darbiem, un tikai daži visai nosacīti uz to varētu pretendēt. Jāņem vērā laikmeta konjunktūras iespaids un autoru uzskati, turklāt šādu darbu mērķis nav biogrāfisko datu apkopošana, bet tajos pieminētās personas var noderēt vienīgi kā orientieris, kas tad būtu meklējamie un cik no viņiem minēti vispār.

Васильев К. Г., Григороаш Ф. Ф., Краусс А. А. Материалы по истории медицины и здравоохранения Латвии. Р., 1959.

Васильев К. Г., Григороаш Ф. Ф. Очерки по истории медицины и здравоохранения Латвии. М., 1964.

Страдынь П. И. Избранные труды, т. 3. Р., 1965.

Zabludovskis P., Kaņeps V., Grigorašs F., Bļugers A. Krievu un latviešu medicīnas vēsture. R., 1968.

Канеп В. В. Закономерности и перспективы развития здравоохранения в Латвийской ССР. Р., 1971.

Vīksna A. Dodot gaismu sadegu. R., 1983.

Vīksna A. Latvijas medicīnas pieminējumi. R., 1986.

Vīksna A. Medicīnas sākumi Latvijā novados. R., 1993.

Ārstu saraksti

Lai arī minimālu, bet aptveres ziņā visai pilnīgu priekšstatu par ārstiem dod ikgadējie oficiālie ārstu saraksti, kas Krievijas impērijā tika publicēti no 1809. līdz 1916. gadam, aptverot arī vēlāko Latvijas Republikas teritoriju. Sarakstā tika fiksēti ārsti, kam atļauts izrakstīt receptes, ko kontrolēja aptiekās, tālab katrs ārsts bija ieinteresēts, lai viņš sarakstā būtu. Bez vārda un uzvārda norādīja arī dzimšanas gadu, ārsta diploma (un medicīnas doktora grāda, ja bija) iegūšanas gadu un augstskolu, specialitāti, darba vietu un amatu (vai vismaz dzīves vietu brīvi praktizējošiem ārstiem), kas ir pietiekami plašs datu klāsts vēsturiskiem meklējumiem mūsu dienās. Sastatot dažādu gadu izdevumus, iespējams konstatēt ārsta mūža dinamiku un pat aptuvenu nāves gadu (kad vairs netiek fiksēts sarakstā, bet var būt arī citi iemesli, piemēram, emigrācija, prakses tiesību atņemšana u.c.). Krievijas ārstu saraksti Latvijas bibliotēkās nav pieejami, izņemot vairākus gadagrājumus P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā. Ja ārsts pēc 1917. gada strādāja PSRS, datus var meklēt pēdējā analogā izdevumā, kas iznāca 1925. gadā.

Latvijas ārstu ikgadējie oficiālie saraksti ar līdzīgiem datiem iznāca no 1921. līdz 1940. gadam, kā arī 1943. un 1946. gadā. Tradīciju tika mēģināts atjaunot 1991. gadā, taču turpinājumam trūka juridisku nosacījumu.

Российский медицинский список на 1809–1916 гг. СПб., Пг.

Список медицинских врачей СССР (на 1 января 1924 года). М., 1925.

Latvijas medicīniskā personāla saraksts. 1921–1940. Rīga.

Latvijas ģenerālapgabala medicīniskā personāla saraksts 1943. gadam. R., 1943.

Latvijas PSR Veselības aizsardzības ministrija. Rokasgrāmata 1946. gadam. R., 1946.

Latvijas ārstu saraksts // Latvijas Ārsts, 1991.

Enciklopēdijas, biogrāfiskas vārdnīcas

Ārstu biogrāfijas nelielā skaitā ir iekļautas arī vispārēja tipa enciklopēdijās, bet tā ir pati specialitātes virsotne, ļoti labi pazīstami pagātnes un tagadnes kolēģi. Apjomīgi un svarīgi enciklopēdiski darbi parasti iezīmē lielu vēsturisku kataklizmu priekšvakaru, daži ir nepabeigti, turklāt intuitīvi cenšas fiksēt un saglabāt savu aizejošo laikmetu. Līdzīgi ir ar vispārēja rakstura biogrāfiskām vārdnīcām. Daži raksturīgākie izdevumi minēti turpmāk. Ārstus var atrast arī šaurāka profila biogrāfiskās vārdnīcās, piemēram, starp literātiem, politiķiem, zinātniekiem, teologiem, militārdarbiniekiem u.tml.

Latviešu konversācijas vārdnīca, 1.–22. sēj. R., 1927–1940, 2004.

Latvijas darbinieku galerija, 1918–1928. R., 1929.

Latvju mazā enciklopēdija. R., 1932–1936.

Latvju tautas darbinieki. R., 1933.

Latvijas vadošie darbinieki. R., 1935.

Es viņu pazīstu. R., 1939.

Latvju enciklopēdija, 1.–3. sēj. Stokholma, 1951–1955.

Latvijas PSR Mazā enciklopēdija, 1.–3. sēj. R., 1967–1970.

Trimdas biogrāfiskā vārdnīca. B.V., 1979.

Latvijas padomju enciklopēdija, 1.–10. sēj. R., 1981–1988.

Latvju enciklopēdija, 1.–4. sēj. Rockvill, 1983–1990.

Enciklopēdiskā vārdnīca. 1., 2. d. R., 1991.

Latvijas Enciklopēdija. 1.–3. sēj. R., 2002–2005.

Kalendāri, rokasgrāmatas, adrešu grāmatas, neoficiāli saraksti

Dažus ārstu biogrāfiskos datus vai vismaz fiksējumu laikā un telpā var atrast neoficiālos medicīniskā personāla un ārstniecības iestāžu sarakstos, adrešu un tālrunu grāmatās, tāpat ikvienā parastā tālrunu vai adrešu grāmatā, visvisādos jubileju un lokālās vēstures izdevumos, mācību iestāžu, piemēram, ģimnāziju atceres un biogrāfisko albumos. Šai gadījumā norādīts uz kādu ikgadēju, medicīnas vēstures literatūrā maz citētu izdevums, kurā fiksēti Baltijas guberņu ārsti pa ārstniecības iestādēm, pilsētām un apdzīvotām vietām. Daudz noderīgas informācijas var gūt arī no pēdējās gadu desmitu Latvijas medicīnas tālrunu grāmatām.

Medizinischer Taschenkalender für praktische Aerzte. 1903–1914, 1919. Rīga.

Tērbata

Latvijas medicīnas inteliģences vecā gvarde izauga tuvējās Tērbatas universitātes sienās, kas līdz 1919. gadam bija kopēja tagadējai Igaunijai un Latvijai. Citu augstskolu devums bija mazāk nozīmīgs. No bagātīgās vēsturiskās literatūras, kas veltīta Tērbatas universitātei, biogrāfisko datu meklējumiem vairāk noder studentu akadēmiskie albumi, disertāciju saraksti, kā arī daži vēlāki jubilejas apcerējumi. Latviešu studentu pamatdati par Krievijas universitātēm ietverti Friča Mīlenbaha (1863–1933) apkopojumā, par Tērbatas universitāti – Gustava Šauruma (1883–1952) monogrāfijā.

Terling A. Album Academicum der Universität Dorpat (Tartu). 1632–1710. Tallinn, 1984.

Hasselblatt A., Otto G. Album Academicum der Kaiserlichen Universität Dorpat. Dorpat, 1889.

Album Academicum Universitatis Tartuensis. 1889–1918. Tartu, 1986–1988.

Grünfeld A. Verzeichniss der von der medizinischen Facultät zu Dorpat veröffentlichten Schriften // Historische Studien aus dem Pharmakologischen Institute der Kaiserlichen Universität Dorpat, Bd. 3. Halle a.S., 1893, S. 1–135, 415–449.

Диссертации, защищенные на медицинском факультете Тартуского университета. 1892–1917. Тарту, 1965.

[Mīlenbahs F.] *Latvieši un latvietes Krievijas augstskolās. Jelgava, 1908.*

Šaurums G. *Tērbatas universitāte. 1632–1932. R., 1932.*

Vīksna A. *Tērbatas universitāte. R., 1986.*

LU Medicīnas fakultāte

Latvijas medicīnas zinātnieku biogrāfiskie un bibliogrāfiskie dati ir ietverti dažādu gadu LU jubilejas un atceres izdevumos, disertāciju saraksts – Māra Baltiņa sagatavotajā doktora disertāciju rādītājā, Medicīnas fakultātes absolventu saraksti – 40 un 85 gadu jubilejas izdevumos.

Latvijas Universitātes piecgadu darbības pārskats. 1919–1924. R., 1925.

Latvijas Universitāte, 1919–1929. R., 1929.

Latvijas Universitāte ilustrācijās. R., 1929.

Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919–1939. 1., 2. d. R., 1939.

Baltiņš M. *Latvijā aizstāvētās doktora disertācijas (1923–1944). Bibliogrāfisks rādītājs. R., 2004.*

Pēteris Stučka Latvijas Valsts universitātē 40 gados (1919–1959). R., 1959.

Sātiņš K. *Viņu piemiņa nezudīs. Mirušie universitāšu mācībspēki un zinātnieki // Arhīvs, 21. sēj. Melburna, 1981, 115.–166. lpp.*

Deutsch-baltische Lehrkräfte an der Universität Lettlands 1919–1941. Hamburg, 1999.

Latvijas Universitātei – 80. R., 1999.

Latvijas Universitāte. 1999–2003. R., 2004.

Korporācijas, studentu biedrības

Mediķu biogrāfiskie dati ir ietverti korporāciju albumos un studentu biedrību izdevumos, kuriem šie minēti dažī piemēri. Vairāk mediķu bija korporācijās “Lettonia” un “Fraternitas Metropolitana”, kā arī biedrībā “Atauga”.

Album Curonorum. R., 1932.

Album der Landsleute der Fraternitas Rigensis. R., 1898.

Album Lettonorum. R., 1930.

Akadēmiskā biedrība Atauga, 1909–1959. Vesterosa, 1961.

Fraternitas Metropolitana. Linkolna, 1965.

Fraternitas Metropolitana 100. R., 1997.

Vīksna A. *Latviešu ārsti, Latvijas armijas ārsti un Latvijas Universitātes mācībspēki, kas Pēterburgas Kara medicīnas akadēmijā studējuši, papildinājuši zināšanas vai aizstāvējuši disertāciju līdz 1918. gadam // Acta Medico-Historica Rigensia, vol. 4. R., 1999, 285.–314. lpp.*

Zinātnieki un zinātniskās iestādes

Apkopojums par Latvijas zinātni un zinātniekiem (ieskaitot medicīnu un mediķus) tika izdots uz valsts divdesmit gadu jubilejā 1938. gadā. Pēc kara plašāki

apkopojumi par Latvijas medicīnas zinātniekiem tikpat kā nav veikti. Latvijas medicīnas un farmācijas zinātnieku sarakstā pēc 1992. gada ietverti habilitētie doktori, doktori un goda doktori, profesori un asociētie profesori, Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļi un valsts emeritētie zinātnieki, norādot dažus pamatdatus.

Zinātne tēvzemei divdesmit gados. R., 1938.

25 лет Рижскому институту травматологии и ортопедии. Р., 1971.

Latvijas medicīnas augstskola. Īsrakstu kopojums 75 gadu jubilejā. R., 1995.

Stradiņš J. Latvijas Zinātņu akadēmija: izcelsme, vēsture, pārvērtības. R., 1998.

Kas ir kas Latvijas Augstskolu profesoru asociācijā. Rēzekne, 1999.

Vīksna A. Latvijas Republikas medicīnas un farmācijas zinātnieki. Rādītājs. 1992–2005. R., 2005.

Ārstu biedrības

Biogrāfiskos datus reizēm ietver ārstu biedrību pārskati un jubileju izdevumi, no kuriem šē minēti divi saistībā ar vecākās – 1822. gadā dibinātās Rīgas Praktizējošo ārstu biedrības darbību.

Bochmann E. Die Geschichte der Gesellschaft praktischer Ärzte zu Riga von 1822–1872. R., 1872.

Petersenn H. In memoriam der Dom-Museums-Zeit der Gesellschaft praktischer Ärzte vom 21. März a. St. 1890 bis zum 6. Mai 1936. R., 1936.

Slimnīcas un ārstniecības iestādes

Pagaidām diezgan pieticīgā literatūra par slimnīcu un citu ārstniecības iestāžu darbību, kas parasti tiek izdota nozīmīgās jubilejās, reizēm ietver plašākas biogrāfiskas ziņas par darba darītājiem. Pirmais izcilākais piemērs ir Hermana Budula (1882–1954) sagatavotā Sarkankalna slimnīcas 75 gadu jubilejas grāmata 1938. gadā, bet mūsu dienās detalizēti apkopojumi, īpaši pēdējā desmitgadē, ir publicēti par lielākajām Rīgas ārstniecības iestādēm, tāpat par dažām citām, arī provincē.

Buduls H. Latvijas galvas pilsētas Rīgas Sarkankalna slimnīcas vēsture. 1862–1937. R., 1938.

Seisuma G. Valsts rehabilitācijas slimnīcas "Cēsis" vēsture. Cēsis, 1993.

Zviedrāns J. Talsu slimnīca simt gados. Talsi, 1994.

Grišāne V. No Rēzeknes medicīnas vēstures. Rēzekne, 1996.

Par mums. Jelgavas pilsētas vecā slimnīca sešdesmit darba gados. Jelgava, 1997.

Mozgīs Dz. Laime ir kalpot bērniem. R., 1999. Par Bērnu klīnisko universitātes slimnīcu.

Stradiņa slimnīca. Rakstu vainags deviņdesmitgadē. R., 2000.

- Ārents U. *Madonas slimnīca un tās ļaudis XX gadu simtenī. Madona, 2001.*
Ozols J., Vīksna A. *Rīgas 1. slimnīca. R., 2001.*
Tuberkulozes un plaušu slimību valsts centrs. R., 2001.
Tuberkulozes un plaušu slimību valsts aģentūra. R., 2006.
Linezers 30/10. R., 2002.
Gaiļezera slimnīca. Rakstu kopojums 25 gadu jubilejā. R., 2003.
Krūmala I., Vīksna A. Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīcas gadsimts. R., 2003.
Ar dzīvības zvaigzni. Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas simtgadei. R., 2004.
Baltiņa D., Baltiņš M. Vēža apkarošana Latvijā. Pirmajai specializētajai vēža slimnīcai Latvijā – 65 gadi. R., 2004.
Latvijas Jūras medicīnas centrs. 60. R., 2004.
Baltiņa D., Baltiņš M. Onkoloģijas pusgadsimts Liepājā. Īss atskats novada medicīnas vēsturiskajos notikumos. B. v., 2005.

Nozares un specialitātes

Noteiktas specialitātes vai nozares pārstāvju biogrāfiju apkopojumi publicēti maz, visplašākais šai ziņā ir Ērika Melka (1923–2002) un veikums par ginekologiem. No Latvijas augstāko virsnieku grāmatas gūstami konkrēti un precīzi dati par militārārstiem.

- Miltiņš A., Vīksna A. Leprologi (biogrāfiskas uzziņas) // Latvijas Ārsts, 1992, 5. nr., 522.–527. lpp.*
Bebris J., Miltiņš A., Vīksna A., Rezebergs I. Īsi par kara medicīnas vēsturi un dažiem kara ārstiem, veterinārārstiem un farmaceitiem. R., 1993.
Latvijas armijas augstākie virsnieki, 1918–1940. R., 1998.
Lindberga R. Museum anatomiae Jacobi Primani. R., 1995.
Melks Ē., Melka D., Tula A. Vecmāšu profesijas izveide Latvijā. Latvijas dzemdību un sieviešu slimību speciālisti pasaules krustcelēs. R., 1996.
Nemiro J. Latvijas rentgenoloģija laikmeta griežos. R., 1999.
Arājs K. Latviešu kauli... Atmiņas par anatomikumu un antropoloģijas ziedu laikiem Latvijā. R., 2005.

Latviešu trimda

Visplašākā latviešu ārstu emigrācija norisa Otrā pasaules kara beigās. Emigrantu biogrāfiskie dati ir diezgan labi apkopoti, jo svešumā viņi raduši ciešāk turēties kopā salīdzinājumā ar tiem, kas strādā Latvijā.

Dunsdorfs E. Medicīniskā personāla īsbiogrāfijas // Archīvs, 14. sēj. Melburna, 1974, 261.–368. lpp.

Latvian Graduates of Universities and Colleges in the Free World. 1945–1975. Melbourne, 1978.

Dunsdorfs E. Baltijas universitātes latviešu mācībspēki // *Archīvs*, 24. sēj. Melburna, 1984, 225.–232. lpp.

Anže M., Vīksna A. Latviešu ārsti pasaulē. Pirmā daļa. R., 1993; Otrā daļa // *Latvijas Ārsts*, 1997, 6. nr., 399., 400. lpp.

Vācbaltieši

Īpaši apkopotas vācbaltiešu ārstu biogrāfijas nav, taču (līdztekus Izidora Brensona ārstu leksikoniem) viņi rodami lielajos biogrāfiskās literatūras pieminekļos kopā ar citām izcilām personībām. Ja rodas neskaidrības par aizbraukušajiem ārstiem, jāizmanto 1940. gadā publicētais izceļotāju saraksts. Meklējumu atslēgai vislietderīgākais ir Baltijas biogrāfiskais indekss.

Recke J. F., Napiersky K. E. *Allgemeines Schriftsteller und Gelehrten-Lexikon der Provinzen Livland, Ehstland und Kurland*. Bd. 1–4. Mitau, 1827–1832; *Nachträge und Fortsetzungen*. Bd. 1, 2. Mitau, 1859, 1861.

Izceļojošo vācu tautības pilsoņu saraksts. R., 1940.

Deutschbaltisches biographisches Lexikon. 1710–1960. Köln, Wien, 1970.

Baltischer Biographischer Index. Bd. 1–3. München, 1999.

Ebreji

Ebreju ārstiem, kuru skaits Latvijā mūsu dienās strauji mazinājies, pieminēkli, kurā gan nepieciešami daudzi precizējumi, uzcēlusi Eva Vātere.

Vātere E. *Ebreji-mediķi Latvijā (1918–1996)*. *Enciklopēdija*. R., 1997.

Ватер Е. *Дополнения и исправления к энциклопедии «Евреи-медики Латвии. 1918–1996»*. Р., Тель-Авив, 1999.

Apbalvotie

Padomju laikā īpaši tika izcelti ārsti ar augstiem apbalvojumiem, tāpēc mēģināts apkopot datus ja ne par visiem, tad vismaz viņiem. Triju zvaigžņu ordeni saņēmušie ārsti rodami šā apbalvojuma sarakstu grāmatās. Daļa ārstu īpašu godu un piemiņu izpelnījušies ar publiskiem pieminēkliem, piemiņas zīmēm un plāksnēm, auditoriju, ielu un iestāžu nosaukumiem, – mēģināts apkopot arī šādus datus.

Latvijas PSR medicīnas un veselības aizsardzības darbinieki, kam piešķirts PSRS vai LPSR goda nosaukums. PSRS Valsts prēmijas laureāti. LPSR Valsts prēmijas laureāti. VĻKJS prēmijas laureāti. LĻKJS prēmijas laureāti. LPSR Zinātņu akadēmijas A. Kirhenšteina prēmijas laureāti. P. Stradiņa balvas laureāti // *Populārā medicīnas enciklopēdija*, 3. izd. R., 1985, 617.–623. lpp.

Видные медики Советской Латвии. Каталог. Р., 1987.

Vīksna A. *Mediķu piemiņas iemūžināšana* // Vīksna A. *Medicīnas sākumi Latvijas novados*. R., 1993, 76.–88. lpp.

Represētie

Dzintris Alks (1931–1998), kas pats bērnībā ticis deportēts, apkopojis datus par represētiem mediķiem no abām (staļiniešu un hitleriešu) pusēm. Citi dati rodami lielajās represēto grāmatās.

Alks Dz. Latvijas mediķi politisko represiju dzirnās. 1940–1953. g. R., 1993.

No NKVD līdz KGB: politiskās prāvas Latvijā, 1940–1986. R., 1999.

Aizvestie: 1941. gada 14. jūnijs. R., 2001.

Mirušie

Pagaidām nepietiekami tiek fiksēti un sistematizēti dati par mirušajiem kolēģiem, jo miršanas gads it bieži ir grūtāk noskaidrojams par dzimšanas gadu. Mēģināts apkopot arī datus par pazīstamāko kolēģu apbedījuma vietām, kā arī mākslinieciski izteiksmīgākajiem mediķu kapa pieminekļiem.

Pozemkovska M., Vīksna A. Mirušo Latvijas un latviešu ārstu saraksts: 1995–2004 // Acta Medico-Historica Rigensia, vol. 7. R., 2005, 373.–396. lpp.

Vīksna A. Mediķu apbedījuma vietu saraksts // Vīksna A. Medicīnas sākumi Latvijas novados. R., 1993, 88.–100. lpp.

Biobibliogrāfijas

Personālās bibliogrāfijas iesākumā publicētas akadēmiķiem, vēlāk arī profesoriem un dažiem citiem ārstiem parasti sakarā ar dzīves vai darba jubileju, vēlāk arī retrospekcijā. I. Brensona biobibliogrāfiskā rādītāja pielikumā sniegts pārskats par Latvijas medicīnas vēsturnieku pamatdarbiem.

Akadēmiķis Pauls Stradiņš. Bibliogrāfija. R., 1959.

Akadēmiķis Aleksandrs Šmidts. Biobibliogrāfija. R., 1961.

Pauls Dauge. Biobibliogrāfija. R., 1970.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Pēteris Gērke. Personālais literatūras rādītājs un biogrāfisks apcerējums. R., 1974.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas akadēmiķe Rīta Kukaine. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 1982.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Anatolijs Bļugers. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 1986; R., 2006.

Член-корреспондент АМН СССР Виктор Константинович Калнберз. Библиография. Р., 1988.

Arnis Vīksna. Publikāciju saraksts. R., 1992.

Profesora Indulis Bākulis. Bibliogrāfiskais saraksts. R., 1997.

Docente Astra Lināre. Bibliogrāfiskais saraksts. R., 1997.

Profesors Imants Eglītis. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 1998.

Profesore Olga Kovša. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 1998.

Profesors Kristaps Rudzītis (1899–1978). Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 1999.

Библиографический указатель научных работ профессора Васильева Константина Георгиевича. Одесса, 1999; 2006.

Profesors Alfrēds Miltiņš. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2000.

Profesore Elza Preimate. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2000.

Profesors Zēliks Čerfass. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2001.

Profesors Ilmārs Lazovskis. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2001.

Profesors Hermanis Buduls. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2002.

Profesors Arnis Vīksna. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2002.

Profesors Uldis Vikmanis. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2003.

Izidors Brensons (1854–1928). Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2004.

Profesors Nikolajs Andrejevs. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2005.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas akadēmīķe, profesore Vija Zaiga Kluša. Biobibliogrāfija. R., 2005.

Profesors Māris Mihelsons. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 2006.

Ārstiem veltītas grāmatas

Pirmās kādam konkrētam Latvijas ārstam veltītas grāmatas publicētas 20. gadsimta trīsdesmitos gados. Turpmāk šāda veida biogrāfiskā literatūra dalās mono-grāfiska tipa izdevumos (neliela daļa) un atmiņu krājumos (vairums). Visvairāk grāmatu (piecas) veltītas ķirurģam un medicīnas vēsturniekam Paulam Stradiņam (1896–1958). Lielākā daļa grāmatu sagatavotas pēc to varoņu došanās mūžībā, lai saglabātu viņu veikumu un labo vārdu, taču padomju laikā ievēribu sāk izpelnīties arī dzīvie varoņi, kuru piemēram jāseko, tālab parādās aprakstu grāmatas par izcilākiem ārstiem un medicīnas zinātniekiem.

Publicēti arī divi aprakstkrājumi: Veselības žurnālisti 1971. gadā par saviem varoņiem izvēlējušies bērnu ķirurgu Aleksandru Bieziņu (1897–1975), lauku ārsti Emmu Birģeli, ftiziķirurgu Ēriku Brikmani (1921–2002), ķirurgi Imru Francbergu (1902–1983), bioķīmiķi Aleksandru Šmitu (1892–1978), ginekologi Evu Vateri. Savukārt Ludmila Sakne 1984. gadā publicējusi grāmatu par saviem kursabiedriem veselības aizsardzības organizatori Birutu Austrumu, histologi Ainu Dālmani, ķirurgu Augustu Paipalu (1918–1997), ftiziatru Andreju Poničku (1925–2000), psihiatri Mirdzu Upenieci (1924–2002), ginekologi Evu Vateri.

Šaurums G. Dr. med. Georgs Apinis (Filantrops un patriots). Limbaži, 1933.
Sodoffsky G. L. Zur Erinnerung an Dr. med. Wilhelm Sodoffsky (1797–1858) und eine Reihe seiner Zeitgenossen. R., 1938.

Profesors Pauls Stradiņš dzīvē un darbā. R., 1961.

Павел Иванович Страдынь – врач, ученый, человек. Р., 1967.

Vīksna A. Paula Stradiņa dzīves un darba vietas. R., 1975.

Виксна А. Места жизни и деятельности Паула Страдыня. Р., 1978.

- Stradiņš J., Arons K. Ē., Vīksna A. Tāds bija mūsu laiks... R., 1996.
Par P. Stradiņu.
- Липовецкая Л. Л. П. Г. Дайге и его роль в развитии советского здравоохранения. (К истории развития советской стоматологической помощи в РСФСР.) Автореф. дисс. канд. мед. наук. Р., 1967.
- Ļipovecka L. Ārsts, filozofs, cīnītājs Pauls Dauge. R., 1968.
- Липовецкая Л. Л. П. Г. Дайге. М., 1973.
- Sokolova I. Cik jauni mēs bijām. R., 1969. Par J. Vateru.
- Prof. Dr. med. Jēkabs Alksnis. Dzīves stāsts. Atmiņas. Darbi. Vesterosa, 1970.
- Альтшулер Б., Черфас Д. Профессор Минц. Р., 1970.
- Driķe A., Freimane L., Ābeltiņš A. Ārsta sirdsapziņa. R., 1971.
- Глаз Т. [Альтшулер Б.], Слуцкер Д. Я. Е. Егерман. Р., 1972.
- Glāzis T. [Altšūlers B.], Sluckers D. Jānis Jēgermanis. R., 1974.
- Priedīte A. Viktora Kalnbērza kvadrāts. R., 1978.
- Приедите А. Квадрат Виктора Калиберза. Р., 1979.
- Vīksna A., Platkājis E. Zelta skalpelis. Profesora Aleksandra Bieziņa dzīve un darbs. R., 1980; 1991.
- Priedīte A. Nepiederošiem ieeja aizliegta. R., 1982. Par R. Kukaini.
- Priedīte A. Riska pakāpe. R., 1984. Par R. Ķikutu.
- Rozentāls M. A. Kurcijadzīves un darba vietas. R., 1984
- Sakne L. Bez "Hipokrata zvēresta". R., 1984.
- Ziemeļis E. Galvenais ārsts. R., 1985. Par U. Lauci.
- Karulis K. Jānis Reiters un viņa tulkojums. R., 1986.
- Sokolova I. Pasaulē, antipasaulē – ar Miervaldi Birzi. R., 1987.
- Sokolova I. Miervaldis Birze. R., 2001.
- Matisāne A. Pedagogs – personība. R., 1994; R., 1996. Par R. Krūmiņu.
- Melks Ē. Ginekologs prof. Ernests Putniņš un četri medicīnas zinātņu doktori (bijušie E. Putniņa skolnieki). R., 1996.
- Miltiņš A., Miltiņš V. Pēteris Sņķers. R., 1998.
- Grosvalds I. Izlūks un ārsts Andrejs Peka. R., 1999.
- Profesors Kristaps Rudzītis (1899–1978). Simtajai dzimšanas dienai veltīts apceru un atmiņu krājums. R., 1999.
- Liepiņš J. Mazais profesors. Lūkojums uz Kristapu Rudzīti. R., 1999.
- Medicīnas doktore Lūcija Jēruma-Krastiņa. R., 1999.
- Poga L. Kristaps Keggi. Intervijas. R., 2000.
- Platkājis E., Vīksna A. Ārsts un celtnieks Jānis Prombergs. R., 2002.
- Jirgensone I., Treimane L. Profesoram Dominikam Kalvelim 100. R., 2003.
- Kārļa Segliņa Piemiņai. R., 20004.
- Profesors Pēteris Ozoliņš. R., 2004.
- Vīrs vietā. Atmiņu grāmata par Ilmāru Lazovski. R., 2005.
- Jūlijs Anšelevičs. Atmiņu grāmata. Cilvēkiem veltīts mūžs. R., 2005.
- Юлий Аншелевич. Книга памяти. Служение. Р., 2005.

- Katram sava zvaigzne. Atmiņu grāmata par profesoru Vili Purmali. R., 2006.*
Pormale M. Professore Veronika Rozenbaha. R., 2005.
Galvenais ftiziātrs. R., 2006. Par V. Saulīti.
Zeltkalne B. Vīrusu pavēlniece Aina Muceniece. R., 2007.
Platkājis E., Viksna A. Ārsta virsvalkā, ar karavīra stāju. Profesora Jāņa Slaidiņa piemiņas grāmata. R., 2007.

Memuāri

Memuārliteratūra ārstu vidū pagaidām nav bieži izplatīta, un sava mūža gaitas vairāk apcerējuši emigranti, piemēram, ķirurgs Arvēds Alksnis (1910–1991), internists Dāvids Bīskaps (1879–1972, mikrobiologs Egons Dārziņš (1894–1966), ģimenes ārsts Viktors Straubs, dermatoloģe Lilija Skultāne-Zariņa, vai arī represētie, piemēram, veselības aprūpes vadītājs Oskars Alks (1901–1982), zobārsts Kārlis Skalders (1901–2001), lauku ārsts Jānis Vadzis (1895–1975), laboratorijas ārsts Arnolds Vīlerts (1915–2001). Daudz autobiogrāfisku motīvu ir ārstu rakstnieku Miervalža Birzes (1921–2000) un Jāņa Liepiņa beletristikā. Pēdējā laikā šāda veida literatūrai piemīt tendence sakuplot.

- Bīskaps D. Dzīves vējos. Ārsta dzīves un darba atmiņas. [Čikāga], 1961.*
Bīskaps D. Jauno siržu sapņi un likteņi. Ārsta dzīves atmiņu romāns. [Vaverlija], 1963.
Dārziņš E. Pavasara straumes. Dienasgrāmata. 1916–1920. [Mineapole]. 1961.
Zariņa L. Sarkanā migla. Atmiņas. Toronto, 1968; R., [2001].
Vadzis J. Spaskas un Potmas vergu darbu noietnēs // Atbalss [Austrālija]. 1968. jūn.–1970. aug.
Alksnis A. Hipokrāts spīlē. Jauna ārsta dzīves posms. Toronto, 1980; R., 1993.
Alksnis A. Panaceja un viņas mācekļi. Īstlansinga, 1987.
Alksnis A. Mazpilsētas ārsts. Linkolna, 1988.
Alksnis A. Ārsti un slimnieki. Īstlansinga, 1990.
Герке П. По воде и земле на натыках. Р., 1987.
Vīlerts A. Ešelons dodas uz Vorkutu. R., 1993.
Pilmane M. Pa Saules un Golgātas taku. 1., 2. d. R., 1998.
Skalders K. Laikmeta zīmē. R., 1998.
Skalders K. Under the Sign of the Time. R., 2000.
Alks O. Mūžs viesuļu vērpētēs. R., 2001.
Liepiņš J. Savi un sveši. Stokholma, R., 2001.
Straubs V. Sava laikmeta liecinieks. Aizpute, 2001.
Straubs V. Trīs armijās. Aizpute, 2003.
Bērziņa Ie. Tikai cilvēki. Autobiogrāfiski literārs vēstījums. Gulbene, 2002.
Kalnberzs V. Operējošais ķirurgs. R., 2004.
Beldavs J.T. Bataljona ārsts. R., 2005.

Васильев К. Г. Записки динозавра. Тетрадь первая. Одесса, 2005.

Zālītis J. Sestā simfonija. Dzīvesstāsts. R., [2006].

Branta Dz. Atmiņas un apcere. R., 2007. 168 lpp.

Veltījumkrājumi

Gain jubileju, gan atceres gadījumā zinātnisko un praktisko rakstu krājumi reizēm tiek veltīti medicīnas zinātniekiem vai praktizējošiem ārstiem. Parasti krājuma ievaddaļā ir veltījums un biogrāfisks apcerējums, kam seko zinātnisku, klīnisku vai tml. rakstu sērija. Pirmais šāda veida krājums veltīts Sarkankalna slimnīcas direktoram psihiatram Teodoram Tilingam (1842–1913), diezgan daudz to bija padomju laikā, bet tagad šī tradīcija tiek atjaunota.

Festschrift zum 25-jährigen Jubiläum des Direktors Dr. med. Th. Tiling. R., 1909.

Sirds gaisma. Veltījums Dr. Fēliksa Lūkina piemiņai. R., 1937.

Tautai un brīvībai. Rakstu krājums Dz. Paula Kalniņa piemiņai. Stokholma, 1952.

RMI zinātnisko rakstu krājums, 8. sēj. E. Burtnieka un P. Stradiņa piemiņai. R., 1958.

Вопросы морфологии и физиологии, т. 4. Памяти И. П. Межулиса. Р., 1959.

Из истории медицины, т. 2. Памяти П. И. Страдыня. Р., 1959.

Сборник научных работ РМИ, т. 9. Памяти А. А. Краусса. Р., 1959.

Вопросы клиники и лечения злокачественных новообразований, т. 7. Памяти П. И. Страдыня. Р., 1961.

Вопросы травматологии и ортопедии, т. 5. Посвящается светлой памяти профессора А. Н. Мачабели. Р., 1961.

Обмен веществ и питание, т. 3. Сборник посвящен 70-летию академика А. А. Шмидта. Р., 1962.

Вопросы хирургии. Сборник трудов, посвященный 70-летию Заслуженного деятеля науки Латвийской ССР профессора А. Ф. Лепукална. Р., 1963.

Клиническая и экспериментальная стоматология. Сборник трудов, посвященный 60-летию со дня рождения Заслуженного деятеля науки Латвийской ССР профессора Д. А. Калвелиса. Р., 1963.

Проблемы функциональной морфологии. Сборник посвящен 60-летию академика П. Я. Герке. Р., 1964.

Актуальные вопросы нормальной и патологической морфологии. Сборник научных работ, посвященный 70-летию профессора В. А. Кальберга. Р., 1965.

Успехи детской хирургии. Посвящается 70-летию со дня рождения Заслуженного деятеля науки Латвийской ССР профессора А. П. Биезиня. Р., 1968.

П. Г. Дауге – организатор советской стоматологии. Материалы Х пленума Всесоюзного научного медицинского общества стоматологов. Р., 1971.

Новые методы диагностики и лечения заболеваний уха, горла и носа. Памяти Н. Д. Ходякова. Р., 1972.

Вопросы патологии соединительной ткани. Р., 1973. Посвящается К. К. Рудзитю.

Eglītis I. Dvēsele krustcelēs. R., 1998.

Acta Medico-Historica Rigensia, vol. IV. Rakstu krājums veltīts Jēkaba Alkšņa ģimenei un viņa meitai Austrai Liepiņai. R., 1999.

Zinātniska konference Dr. Dr. med. Vilim Derumam – 100. R., 1999.

Profesoram un ģenerālim Pēteram Sniķeram – 125. Starptautiska konference. R., 2000.

Transoloģijas almanachs. Hipnoze 2003. Veltīts J. Zālītim.

Acta Medico-Historica Rigensia, vol. VII. Veltījums Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja ilggadējam direktoram Dr. med., Dr. h. c. Kārlim Ērikam Aronam. R., 2005.

Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas raksti. Veltījums profesoram Ilmāram Lazovskim (1931–2003). R., 2006.

Kaimiņi

Lai labāk iepazītu savu zemi, jāzina arī, kas notiek kaimiņvalstīs, it sevišķi tāpēc, ka daži mūsu ārsti kādu laiku ir strādājuši Latvijai tuvākos reģionos, zemēs un valstīs. Priekšstatu par Igauniju Baltijas kopējos ietvaros analogiski Vidzemei un Kurzemei jau veidojis Izidors Brensons. Latgale ciešāk saistīta ar Poliju un Lietuvu, kur ārstu biogrāfiju skaidrojumam noderīgi Staņislava Kosminska (1837–1883), Juzefa Belinska (1848–1926), Vladislava Zahorska (1858–1927), Francišeķa Gedroica (1860–1944) pētījumi un apkopojumi. Krievijas 18. gadsimta ārstu biogrāfijas vācis Jakovs Čistovičs (1820–1885), krievu (slāviskas izcelsmes) ārstu – Lēvs Zmejevs (1832–1901). Orientācijai skatīt arī Valentina Hrickeviča rakstu, kurā nosaukti populārākie Krievijas un Austrumeiropas ārstu biogrāfiskie rādītāji.

Brennsohn I. Die Aerzte Estlands vom Beginn der historischen Zeit bis zur Gegenwart. R., 1922.

Bieliński J. Doktorowie medycyny promowani w Wilnie. Warszawa, 1886.

Bieliński J. Stan nauk lekarskich za czasów Akademii medykochirurgicznej wileńskiej bibliograficznie przedstawiony. Warszawa, 1888.

Kośmiński S. Słownik lekarzów polskich. Warszawa, 1888.

Giedroyć F. Źródła biograficzno-bibliograficzne do dziejów medycyny w dawnej Polsce. Warszawa, 1911.

Medicinas daktarų disertacijos, apgintos arba pripažintos Vilniaus universitete 1793–1842 metais. Vilnius, 1958.

Загорский В. Б. Императорское Виленское медицинское общество. 1805–1895. Вильна, 1896.

Чистович Я. История первых медицинских школ в России. СПб., 1883.

Змеев Л. Ф. Русские врачи писатели. Тетр. 1–5, дополн. 1, 2. СПб., 1886–1892.

Змеев Л. Ф. Словарь врачей, получивших степень доктора медицины (и хир.) в Императорском Московском университете. СПб., 1885.

Грицкевич В. П. Некоторые вопросы историко-о-медицинской работы с опубликованными источниками // Из истории медицины, т. 17. Р., 1987, с. 162–173.

Veterinārārsti

Bieži nepieciešams iepazīties arī ar kolēģu veterinārārstu biogrāfisko literatūru, kas Latvijā tiek sekmīgi kopta, turklāt vairāki no viņiem ar panākumiem darbojušies medicīnas teorētiskās disciplīnās līdztekus t.s. humānās medicīnas pārstāvjiem. Izteiksmīgākais ir Egona Dārziņa veltījums pirmajiem latviešu mikrobiologiem, bet visvairāk rakstīts par Augustu Kirhenšteinu (1872–1963).

Альбом имматрикулированных в Дерптском, ныне Юрьевском ветеринарном институте. Юрьев, 1898.

Dārziņš E. Zimmers, Kalniņš, Helmanis. Dzīve un darbi. R., 1934; 1993.

Vīksna A. Pirmie latviešu veterinārārsti // Veterinārais Žurnāls, 1994, 4. nr., 2.–14. lpp.

Vīksna A. Latvijas Veterinārārstu biedrība (1921–1940) // Veterinārais Žurnāls, 1998, 2. nr., 44.–48. lpp.; 2000, 1. nr., 58.–66. lpp.

Preinbergs G. Latvijas veterinārārstu biogrāfiskā enciklopēdija. R., 2004.

50 veterinārmedicīnas izglītībai Padomju Latvijā. R., 1969.

Veterinārmedicīnas augstākā izglītība Latvijas PSR. R., 1984.

Veterinārmedicīnas augstākā izglītība Latvijā. 1919–2004. Jelgava, 2004.

Profesors Dr. A. Kirhenšteins 75. dzimšanas dienā. R., 1947.

Augusta Kirhenšteina dzīve un darbs. R., 1957.

Жизнь и деятельность А. М. Курхенштейна. Р., 1959.

Augusts Kirhenšteins. R., 1972.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Augusts Kirhenšteins. Biobibliogrāfiskais rādītājs. R., 1982.

Jākobsons J., Vīksna A. Augusts Kirhenšteins – zinātnieks un valstsvīrs. R., 1988.

Farmaceiti

Latvijas farmaceitu biogrāfiskā literatūra ir visai plaša un rūpīgi kopta, turklāt daudzos gadījumos rodama saistība ar ārstiem. Pamatdarbus veidojuši Kārlis Frēderkings (1809–1892), Gustavs Oto, Frīdrihs Lihingers (1864–1931) un Ērihs Zeiberlihs (1882–1946).

Chomse O. Historische Nachrichten über die Kummerausche (Schmidtsche) Apotheke zu Mitau // Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst, 1868, S. 246–250.

Frederking C. *Grundzüge der Geschichte der Pharmacie und derjenige Zweige der Naturwissenschaft, auf welche sie basiert.* Göttingen, 1874.

Die Löwen-Apotheke zu Mitau. Mitau, 1876.

Ткешелавили И. С. *Материалы для истории фармации в России. Биографический словарь фармацевтов, получивших степень магистра фармации в императорских университетах и в императорской военно-медицинской академии.* М., 1901, вып. 1.

Lichinger F. *Die Geschichte der Pharmazeutischen Gesellschaft zu Riga.* 1803–1903. R., 1903.

Spehr P. *Materialien zur Geschichte der Begründung des russischen Apothekenwesens // Baltische Pharmazeutische Monatshefte*, 1908, Nr. 1, S. 3–17; Nr. 2, S. 55–71; Nr. 3, S. 107–122; Nr. 4, S. 149–165; Nr. 5, S. 195–212; Nr. 6, S. 245–264; Nr. 7, S. 301–318; Nr. 8, S. 352–366; Nr. 9, S. 385–398; 1909, Nr. 10, S. 428–449; Nr. 11, S. 472–491; Nr. 12, S. 516–528.

Schweder G. *Die ältesten Apotheken Rigas // Baltische Monatsschrift*, 1911, Bd. 72, S. 119–135.

Seuberlich E. *Liv- und Estlands älteste Apotheken // Sitzungsberichte der Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ostseeprovinzen Russlands aus dem Jahre 1911.* R., 1912, S. 39–164; ...aus dem Jahre 1912. R., 1914, S. 205–345.

Otto G. *Die Apotheken und Apotheker Kurlands // Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst aus dem Jahre 1914.* Mitau, 1915, S. 81–213.

Blūmentāls D. *Materiāli farmācijas vēsturei // Latvijas Farmaceitu Žurnāls*, 1927, 1. nr., 5.–11. lpp.; 2. nr., 38.–40. lpp.; 3. nr., 77.–80. lpp.; 4. nr., 110.–113. lpp.; 6. nr., 184.–188. lpp.; 7. nr., 217.–219. lpp.; 8. nr., 248.–252. lpp.; 9. nr., 280.–284. lpp.; 10. nr., 308.–312. lpp.; 11. nr., 341.–346. lpp.; 12. nr., 388.–393. lpp.; 1928, 2. nr., 55.–59. lpp.; 4. nr., 117.–122. lpp.; 7. nr., 215.–218. lpp.; 8. nr., 250.–256. lpp.; 10. nr., 334.–342. lpp.; 12. nr., 393.–397. lpp.; 1929, 2. nr., 54.–63. lpp.; 6. nr., 232.–235. lpp.; 7. nr., 281.–284. lpp.; 8. nr., 310.–314. lpp.; 9. nr., 347.–350. lpp.; 10. nr., 388.–392. lpp.; 11. nr., 439.–443. lpp.; 12. nr., 489.–493. lpp.; 1930, 1. nr., 25.–30. lpp.; 3. nr., 106.–111. lpp.; 4. nr., 135.–140. lpp.; 5. nr., 181.–186. lpp.; 6. nr., 209.–213. lpp.; 8. nr., 271.–276. lpp.; 9. nr., 309.–314. lpp.; 10. nr., 344.–351. lpp.; 11. nr., 371.–379. lpp.; 12. nr., 410.–421. lpp.; 1931, 1. nr., 18.–24. lpp.; 3. nr., 80.–87. lpp.; 5. nr., 151.–157. lpp.; 7. nr., 205.–210. lpp.; 8. nr., 238.–247. lpp.; 9. nr., 266.–171. lpp.; 10. nr., 314.–320. lpp.

Lichinger F. *Aus Russlands pharmazeutischer Vergangenheit.* R., 1927. 433 S. Šis darbs ir publicēts "Latvijas Farmaceitu Žurnālā" turpinājumos no 1927. gada līdz 1933. gadam, bet kopējam atsevišķam novilkumam norādīts sākumgads.

Treyden E. *Die Hirsch-Apotheke und ihre Zeit // Latvijas Farmaceitu Žurnāls*, 1929, 1. nr., 2.–12. lpp.

Treyden E. *Die zwei ältesten Privat-Apotheken in Riga und ihre Vorzeit* // *Latvijas Farmaceitu Žurnāls*, 1931, 1. nr., 5.–18. lpp.

Grosvalds I. *Latviešu farmaceiti trimdā* // *Rp.*, 1993, 1. nr., 19.–23. lpp.

Vīksna A. *Vecās aptiekas*. R., 1993.

No Grindeļa līdz mūsdienām. *Apceres par farmācijas tradīcijām un jaunu ārstniecības preparātu meklējumiem Latvijā*. R., 1996.

Vilhelms un Eduards Deringeri. *Rīgas aptiekāru dzimta 19. gadsimtā. Wilhelm und Eduard Deringer. Aus dem Leben einer Rigaer Apothekerfamilie im 19. Jahrhundert*. Rīga, 1999.

Vīksna A. *Latgales aptieku sākotne* // *Acta Medico-Historica Rīgensia*. Rīga, 2002, 6. sēj., 103.–126. lpp.

Zviedrāns J. *Talsu novada aptiekas un aptiekāri. Vēsturisks izziņas materiālu apkopojums*. Talsi, 2002.

Ģeogrāfiski precizējumi

Pētnieciskā procesā bieži vien nepieciešami papildu meklējumi, lai noskaidrotu precīzas aplūkojamo personu dzimšanas, dzīves, darba, nāves un apbedījuma vietas, jo laika gaitā ir mainījušies pilsētu, ciemu, pagastu, apdzīvoto vietu nosaukumi, pakļautība administratīvi teritoriālā dalījumā, tāpat ielu, laukumu, kapšētu u.tml. nosaukumi. Orientāciju atvieglo vietvārdu, ielu nosaukumu, vēsturiskā teritoriālā dalījuma rādītāji, kas, protams, jālieto kopā ar dažādu laiku kartēm.

Meyer H., Pantzer G. *Verzeichnis lettländischer Ortsnamen*. R., 1938.

Galvas pilsētas Rīgas gruntsgabalu un ielu saraksts 1939. gadā. R., 1996.

Okupētās Latvijas administratīvi teritoriālais iedalījums. R., 1997.

Latvijas ciemi. Nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums. R., 2007.

Rīgas ielu, laukumu, parku un tiltu nosaukumu rādītājs (no 18. gs. līdz mūsdienām). R., 2001.

Noslēgums

Bibliogrāfiskā heuristikā plaši izmantojami dažādi izziņas līdzekļi, tostarp bibliotēku kartotēkas, bet šai gadījumā ieteikti daži pamatvirzieni, kas ieskicēti, nepretendējot uz pilnīgu un vispusīgu aptveri. Svarīgi ir arī meklējumi reģistrējošajā bibliogrāfijā, konstatējot tur fiksētās periodikā publicētās personālijas jubileju rakstu, aprakstu, nekrologu u.c. veidā. Avotu meklēšana ir individuāls process atbilstoši katra pētnieka interesēm. Seko avota kritika.

Pateicība

Par nesavtīgu palīdzību meklējumos pateicos Aurimam Andriušim (Viļņa), profesoram Mārim Baltiņam, profesoram Valentinam Hrickevičam (Sanktpēterburga), Jānim Lojam, Gaļinai Trifonovai.

Seeking Biographic Data Published by Latvian doctors

By Arnis Vīksna

Recommendations have been prepared on how it can be easier to seek out biographic data about Latvia's doctors, pointing to the most popular literature and dividing it up to a certain extent among fundamental work, collections, general work, lists of doctors, encyclopaedias, biographic dictionaries, calendars, handbooks and address books, literature about Tartu University, the Faculty of Medicine of the University of Latvia, student fraternities and similar organisations, scientists and scientific associations, associations of doctors, hospitals and medical institutions, sectors and specialities, Latvian emigration, Baltic Germans, Jews, people who have died, received awards or been repressed, as well as bibliographies, books about doctors, memoirs, dedicated collections, etc.

Dr. med. **Arnis Vīksna**, LU Medicīnas fakultātes profesors
Šarlotes iela 1a, Rīga, LV 1001, t. 67034568
arnis.viksna@lu.lv